

ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΜΑΣ

ΓΛΥΚΟ ΨΕΜΑ

ΠΕΤΑΧΤΗ πεταχτή κατέβαινε ἡ Ἀνέζα μὲ τὴν στάμνα ἔς τὸν ὄμο τὸν κατηφορικὸ δρόμο νὰ πάγῃ ἔς τὴν Πηγὴν. Τὸν κατηφορικὸ δρόμο, κατηφορικὸ ναί, μὰ δρόμο, ἄς τὸν ποῦμε δρόμο. Πέτραις, βράχοι, σκαλοπάτια, λάκκοι γεμάτοι νερό, ξεροτόξαλα, χαλίγια, ἔτσι τὸν ἔχει φτιάσει ἡ φύσις ἀπὸ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια καὶ οἱ χωριανοὶ τῆς ἀπάνω Σύρας καὶ τῆς κάτω ἐδῶ ποῦ τὰ λέμε, κουβαλῶντας κάθε μέρα ἀπὸ τὸ πρῶτ' — ξημερώματα — ὡς τὸ βράδυ ποῦ θὰ νυχτώσῃ, τὸ νερὸ τῆς πηγῆς.

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γέροι καὶ νηοὶ καὶ κορίτσα δέκα χρόνων ἀκόμα, μὲ τὴν στάμνα ἢ τὸ σταμνὶ ἔς τὸν ὄμο ἀνεβοκατεβαίνουν χωρὶς ἄλλη δουλειὰ καὶ τρέχει ὁ ἰδρῶς τὸ καλοκαῖρι σταλαγματιά - σταλαγματιά ἀπὸ τὸ μέτωπο, καὶ μουσκεύει τὸ πουκάμισο καὶ ἀνασαίνουν καὶ στέκονται νὰ ξεκουρασθοῦν σὲ κανένα σκαλοπάτι ἢ κανένα ξερολίθι ὡς ποῦ νὰ πάρουν πάλι τὸ δρόμο τους. Μὰ τὸ χειμῶνα πειὸ λιγοστοί, τρέχουν πειὸ ἐλεύθεροι, κόκκινοι κόκκινοι ἀπὸ τὸ κρύο μὲ παγωμένη τὴν ἀναπνοή τους καὶ χουχουλίζοντας τὸ χέρι πότε τὸ ἓνα καὶ πότε τὸ ἄλλο.

Ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰ τοῦ δρόμου κρέμονται βράχοι θεόρατοι καὶ μυτεροὶ χωρὶς δένδρα καὶ χωρὶς πρασινάδα — ποῦ καὶ ποῦ φαίνεται καμμιὰ μελισσιὰ — καὶ σπίτια τῶν χωριανῶν, καλύβαις καλλίτερα, καὶ ἐκκλησίαις ἐδῶ κ' ἐκεῖ, εἶνε τόσαις πολλαῖς, ἀσπρισμέναις μὲ ἀσθέστη καὶ ὀλίδιαις ἢ μίαν μὲ τὴν ἄλλην, καὶ ἔς τὰ πειὸ ψηλότερα ἀκόμη κατάκορφα τοῦ βουνοῦ ὁ Σάν-

Τζώρτζης, σὰν φυλακή, σὰν φρούριο, ποῦ τὸν ἔχτισε τώρα ἐδῶ καὶ τόσα χρόνια ἡ θεοσέβεια τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖ ψηλὰ κοντὰ 'στὸν οὐρανό, γιὰ νὰ φτάνουν ἡ προσευχαῖς πειὸ γλήγορα 'ς τὸν Πλάστη.

Καὶ κεῖ παρακάτω 'ς τὸ γύρισμα τοῦ δρόμου, λίγο πειὸ χαμηλὰ, 'ς τὸν κόρφο ποῦ σχηματίζεται ἀπὸ τὰ δύο βουνά, εἶνε ὁ "Αἰ-Θανάσης, ἔμμορφο ἐκκλησιάκι ποῦ μαζεύει ἓνα σωρὸ ἀσκέρι, λιμοκοντόρους τῶν μαγαζιῶν καὶ ραφτροπούλαις κοντὰ 'ς τῆς φιλακόλουθαις οἰκογένειαις, μετὸν πατέρα μπροστά, πίσω τῇ μητέρα μετὴν μεγάλη κόρη καὶ πάρα πίσω τὰ παιδιὰ μ' ἓνα δουλάκι μετὸ καλάθι καὶ τὰ εἴδοφιμα, μιὰ φορὰ τὸν χρόνο 'στὴν μνήμη του.

'Απὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ πάλι τοῦ δρόμου εἶνε γκρεμνοὶ — ἀλλοίμονο ἀν γλυστρήσης καὶ πέσης — καὶ τρέχει τὸν χειμῶνα λίγο νερὸ ἀπὸ ψηλὰ ἀπὸ τὴν Νικολίτσα καὶ σπάζει 'ς τοὺς βράχους ἀπάνω καὶ ἀφήνει λίγο ἀφρό, μ' ἓνα μουρμουρητὸ ἐλαφρὸ καὶ σχηματίζει που καὶ που κανένα καταρράκτη, καὶ πάρα 'κεῖ λίγαις συκαῖς καὶ δύο ροδιαῖς, μία μυρδαλιά, ἓνας μικρὸς λαχανόκηπος, κανένα δυὸ πρόβατα καὶ σὲ ὅλη αὐτὴ τὴν ποικιλία τυχαίνει καὶ μία σουσουράδα ποῦ κουνάει μετὰ χάρι περισσὴ τὴ οὐρά της.

Πέρα ψηλὰ 'ς τὸ ἄλλο βουνὸ φαίνεται ἡ ἁγία Παρασκευὴ καὶ κάτω χαμηλὰ—'στὸν κάμπο νὰ ποῦμε—ἐδῶ κ' ἐκεῖ σπαρμένα τὰ μικρὰ σπίτια τῆς φτωχολογιᾶς τῆς Κάτω Σύρας.

* *

Αὐτὸ τὸ δρόμο ἀνεβοκατέβαινε δυὸ φοραὶς τὴν ἡμέρα ἡ 'Ανέζα γιὰ νὰ φέρῃ φρέσκο νερὸ 'στὸ σπίτι τους, μιστὴ ὥρα δρόμο μακρυά.

Ὁ πατέρας της Φειρδιρεῖκος γιὰ τοὺς χωρικοὺς — Φρειδερεῖκος γιὰ τὸν ἐκλογικὸν κατάλογο—ἦταν ράφτης, εἶχε ἓνα μικρὸ μαγαζάκι καὶ κάτι ψευτοδούλευε· ἡ μήνα της Ζάνα, φιλάσθενη γυναῖκα ἔμενε 'ς τὸ σπίτι νὰ κυττάζῃ τὸ φαγεῖ καὶ τὴν σιγύρισι. Δούλα δὲν εἶχαν, ἀσυγχώρητη πολυτέλεια 'ς τὰ πολλὰ σπίτια τῆς ἀπάνω Σύρας, καὶ τὰ μικρὰ της τ' ἀδελφια δὲν ἦταν γιὰ τὸ κουβάλημα τοῦ νεροῦ ἀκόμα. Πρῶτ' πρῶτ' λοιπὸν ἡ 'Ανέζα τὸ σταμνὶ της καὶ μιὰ καὶ δυὸ 'ς τὴν Πηγὴ.

Ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα ἄργησε λίγο, κάτι τῆς ἔτυχε βιαστικὴ δουλειὰ τοῦ σπιτιοῦ, καὶ ἐπήγγαινε πειὸ ἀργά, δέκα ἡ ὥρα ἀπάνω κάτω . . . καὶ ἔτρεχε γλήγορα γλήγορα καὶ μετὸν ἥλιο.

"Ἦτανε αὐγουστος μῆνας, Ὁ ἥλιος, ὁ δρόμος, τὸ φυσικὸ της χρῶμα, τὴν ἔκαμαν ἀκόμη πειὸ κόκκινη. Εἶχε σκεπασμένο καὶ τὸ κεφάλι μ' ἓνα μαντύλι κόκκινο καὶ ἔβγαιναν μπρὸς 'στὸ μέτωπό

της λίγα μαλλιά ανυπότακτα, όλόξανθα μαλλιά, και έπεφταν πίσω 'ς τής πλάταις της δυο πλεξίδαις στριμμέναις και χονδραῖς, κάτω κάτω 'ς τήν ἄκρηα δεμέναις μ' ἓνα κορδελλάκι μαῦρο.

Τὰ μάτια της, μαῦρα μάτια γλαρά, ἔλεγεσ ποῦ πετοῦσαν σπίναις, μέσα ἀπὸ κείναις τής μακρουαῖς ταῖς μεταξωταῖς βλεφαρίδας. Τὸ μπουστάκι της ἀνοικτὸ και ξεκουμπωμένο ἐσκέπαζε στῆθος ἀσχημάτιστο ἀκόμη, ἐνῶ ἄφηνε νὰ φαίνεται ἓνας λαιμὸς μελαχροινὸς και γλυκός, όλόστοωτος μ' ἓνα λακκάκι γιὰ φίλημα.

Τὸ φουστανάκι της, κοντό, μισοφούστανο, και τὰ πόδια της γυμνά, γυμνά μὰ ἔμμορφα και μικροκαμωμένα.

Λίγαῖς βγαίνουν ἔμμορφαις ἐκεῖ ψηλὰ 'ς τὸν ξερὸ βράχο τής ἀπάνω Σύρας, μὰ ἡ λίγαῖς αὐταῖς εἶνε ὀνομασταῖς, και ἀπ' αὐταῖς ἦταν μιὰ ἡ κόρη τοῦ Φρειδερίκου τοῦ ῥάρτη ἡ Ἀνέζα, δεκατριῶν χρόνων κοπέλα.

*
* *

Τὴν ὥρα 'ποῦ κατέβαινε τὸν κατηφορικὸ τὸν δρόμο μὲ τὴν στάμνα 'ς τὸν ὄμο, ἀπάντησε ἐκεῖ γάμω ἓνα παιδί, ἀμούστακο ἀκόμη, μελαχροινὸ μὲ μάτια μαῦρα, ἀμέσως τὸν παρατήρησε καλά, ποῦ ἀνέβαινε και αὐτὸς ἀπὸ τὴν κάτω πλευρὰ τοῦ δρόμου.

Ἰδρωμένος, κόκκινος ἀπὸ τὸν δρόμο, θὰ ἦτανε πολὺ κουρασμένος. Ἐπειτα δὲ ἐφαινότανε ἡ κούρασι του και ἀπὸ τὸ τουφέκι του ποῦ εἶχε ριγμένο 'ς τὴν πλάτη κρεμασμένο ἀπὸ τὸ λουρί. Ὁ σκύλος του δίπλα, ἓνα ὥραϊ ἀσπρόμαλλο σκυλί—ἔλα Πᾶν—τὸν ἀκολουθοῦσε, και αὐτὸς λαχανιασμένος μὲ τὴν γλῶσσα ἔξω, ἀπὸ τὴν κούρασι και τὴν ζέστη. Εἶχε ἀνεβῆ ἐκεῖ ψηλὰ 'ς τὸν Πύργο, πίσω ἀπὸ τὴν ἁγία Παρασκευή, νὰ κτυπήσῃ τρυγόνια, γιατί ἐκεῖ μαζεύονται τὰ καυμένα τὰ τρυγόνια κυνηγημένα ἀπὸ τὰ ἄλλα βουνά.

Ἄμα τὴν εἶδε κοντοστάθηκε.

—Τί καλά! τῆς λέει, θὰ μοῦ δώσης λίγο νερὸ κοπέλα μου νὰ πιῶ;

—Τόρα πᾶ' νὰ γεμίσω, τοῦ 'πε ἡ Ἀνέζα, και τὸν κύτταξε 'ς τὰ μαῦρα του τὰ μάτια, ἂν θές ν' ἄρθης ἴσα με τὴν Πηγὴ μαζύ μου.

—'Αμ' ὁ Πᾶν ποῦ 'νε σκασμένος 'ς τὴν δίψα. Τόρα ποῦ βγῆκα 'ς τὸν ἴσιο δρόμο... ἂν κατέβῃ ἐκεῖ κάτω θά'χῃ πάλι ἀνήφορο. , ὄχι... Καλλίτερα νὰ σὲ περιμένω ἄμα γυρίσης. "Ε! Πᾶν! περίμενε και σύ.

Ἐκάθισε αὐτὸς 'ς τὸ βράχο ἀπὸ κάτω 'ς τὸν ἴσκιό, και ὁ σκύλος ἐξαπλώθηκε 'ς τὰ πόδια του, ἀκουμπώντας τὸ σαγόνι

του 'ς τὴ γῇ καὶ γυρίζοντας τὴ ἔξυπνη κεφαλὴ του νὰ κυττάξῃ τὸν ἀφέντη του. Ὁ καυμένος ὁ Πᾶν οὔτε εἶχε ὄρεξι νὰ μυρίσῃ τὰ πουλιά ποῦ ἦταν μέσ' τὴν τσάντα τοῦ ἀφέντη του, ἐκεῖ μπρὸς 'ς τὴν μύτη του πεταμένα.

Ἡ Ἀνέζα ἐτραβῆξε τὸ δρόμο της καὶ ἀθέλητα ἐγύρισε πίσω της νὰ δῇ τὸν μελαγχροινὸ κυνηγό. Αὐτὸς τὴν ἔβλεπε ὅσω πηγαινε καὶ ἅμα κρύφτηκε 'ς τὸν κατήφορο πειά :

— Νὰ 'ποῦ ἔχει καὶ δῶ πάνω ἔμμορφαις κοπέλαις, εἶπε, σὰν τρυγονᾶτες . . ,

Δὲν ἐπέρασαν δέκα λεπτά καὶ φάνηκε πάλι πίσω ἡ Ἀνέζα μὲ τὸ σταμνὶ γεμάτο, ἔτρεχε λὲς νὰ προφτάσῃ τὸν νηὸ ποῦ τὴν περιμένε. Νά την. Αὐτὸς τὴν εἶδε καὶ 'σηκώθηκε. Ἐβγαλε ἀπὸ τὴν τσάντα του ἓνα πετσὶ ραμμένο σὰν μικρὴ λεκάνη καὶ ἓνα ποτηράκι, χρήσιμα τοῦ κυνηγιοῦ καὶ τὰ δύο. Ἐγέμισα τὴ πέτσινη λεκάνη πρῶτα νερὸ γιὰ τὸ σκύλο του, καὶ ὕστερα ἤπιε καὶ αὐτὸς μὲ τὸ ποτήρι του.

Αὐτὴ τοῦ ἔχυνε ἀπὸ τὸ σταμνὶ της, μὰ τόσω πολὺ ἐπρόσεχε ποῦ τὸν ἐπερίχυσε μὲ τὰ νερά. Ἐγύρισε καὶ ἐκεῖνος καὶ τὴν κύτταξε, μ' ἓνα χαμόγελο, αὐτὴ ἔχαμῆλωσε τὰ μάτια καὶ 'κοκκίνησε πειὸ πολὺ.

Τώρα ἐσηκώθηκε. πῆρε τὸ σταμνὶ πάλι 'ς τὸν ὦμο καὶ ξεκίνησε.

— Στάσου, τῆς λέει ὁ νηὸς, στάσου νὰ σοῦ δώσω δυὸ τρυγόνια γιὰ τὸν κόπο σου.

— Εἶδες κόπος ! . . . Εὐχαριστῶ. Τί νὰ τὰ κάνω ;

— Ἄς εἶνε, δὲν τὰ θέλεις. Μὰ πῶς σὲ λένε ;

— Ἀνέζα

— Καλὰ λοιπὸν καὶ γὰρ ἀφοῦ δὲν τὰ πέρνεις τὰ τρυγόνια, θὰ σοῦ δώσω ἓνα φιλί.

Ἐκείνη ἐκοκκίνησε καὶ κοντοστάθηκε, λὲς καὶ τὸ ἀναζητοῦσε ἀπὸ τὸν εὔμορφο τὸν νηὸ

Τὴν πιάνει κ' αὐτὸς ἀπ' τὴν μέση μὲ τὸ ἀριστερὸ του χέρι. τὴν ζυγώνει κοντά του καὶ τῆς τραβᾷ ἓνα λαχταριστὸ φιλί 'ς τὸ κόκκινο μάγουλο.

Ἡ Ἀνέζα σὰν νὰ παραξενεύθηκε μὰ χωρὶς νὰ κακιώσῃ καὶ πολὺ, ἐτραβήχτηκε λιγάκι, γιὰ ν' ἀποφύγῃ τάχα καὶ τὸ δεύτερο, μὰ κ ρ ᾶ κ ξάφνω ἡ στάμνα της κτυπᾷ 'ς τὸ βράχο ἀπάνω. Φρρ . . . ἐχύθη σὰν ποτάμι τὸ νερὸ καὶ τὴν ἐμούσκεψε.

Ἐβγαλε μιὰ μικρὴ φωνὴ ἀπὸ τὴν ἀνατριχίλα τοῦ κρούου νεροῦ καὶ κύτταξε μὲ περιέργεια γύρω της ποῦ ἔσταξαν τὰ νερά.

- Τώρα πῶς θὰ πᾶς σπίτι σου ;
- Μ' ἄδεια χέρια, εἶπε καὶ γέλασε.
- Ἀκούς ! καὶ νὰ φταίω ἐγώ ! . . .
- Μπᾶ, δὲν πειράζει εἶπε καὶ τράβηξε 'μπρός.
- Ὁ νηὸς μὲ τὰ μαῦρα μάτια, ἀπόμεινε καὶ ἔλεγε μέσα του
- Δὲν πειράζει ἄραγε γιὰ τὸ σπάσιμο τῆς στάμνας ἢ γιὰ τὸ φίλημα !

* *
*

Ὑστερα καὶ αὐτὸς ἐτράβηξε τὸ δρόμο του ἐνῶ ἐκείνη πήγαινε τὸ δικό της.

Ἐν τῷ τέλος τοῦ δρόμου ποῦ ἦταν νὰ κρυφτοῦν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἐγύρισε νὰ τὸν ᾄῃ. Ὁ νηὸς ἔφερε τὸ χέρι του 'ς τὸ στόμα καὶ τῆς ἔστειλε ἓνα φιλή, ὅπως τὸ συνειθίζουν κάτω 'ς τὴν πολιτεία. Καὶ ἡ Ἀνέζα χωρὶς νὰ τὸ συλλογισθῇ τοῦστειλε μὲ τὸν ἴδιον τρόπο τὸ φιλή ποῦ δὲν ἐτόλμησε νὰ τοῦ δώσῃ.

Καὶ πάλι, ἀγάλη ἀγάλη πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὸ σπίτι της. Ἡ μάννα της ἦτανε 'ς τὴν πόρτα καὶ μαδοῦσε μιὰ ὄρνιθα :

Μόλις τὴν εἶδε :

- Πῶς εἶς' ἔτσι μωρὴ Ἀνέζα ; Ποῦν' τὸ σταμνί ;
- Εἶδες καλὲ μάννα . . . ἔγεινα μουσκίδι . . . Ἦταν σά-
πιο . . . καὶ 'κεῖ ποῦ τὸ 'φερνα μ' ἀπόμεινε 'ς τὰ χέρια.

Σόφο; 1893.

Μ. Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Εἰς ὠραίαν γῆραν

*Προτομιῶχος δυστυχῆς . . . καὶ εὐτυχῆς γυναικα !
ἂν κλαίῃς ἓνα ποῦχασες, γελαῖς μὲ ἄλλους δέχα !*